

МЕТОДИ «СИЛОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ» НАПОЛЕОНА БОНАПАРТА

Сьогоднішній стан міжнародних відносин, територіальні претензії, глобалізаційні процеси вимагають посиленої дипломатичної діяльності їх суб'єктів. Дослідження проблеми «силової дипломатії», застосування військових та невійськових компонентів сили в реалізації геополітичних планів багатьох країн є актуальним для наукового аналізу сучасних міжнародних відносин. Тому питання врегулювання чи розпалювання міжнародних конфліктів напряму залежать від позиції лідерів держав.

Проблема дослідження ролі особи в історії належить до однієї з пріоритетній в сучасній історіографії. Особливий інтерес в новій історії Франції упродовж кількох десятиліть викликає такий історичний феномен як особистість Наполеона Бонапарта. На сьогодні існує значна кількість різноманітних досліджень провідних напрямків його діяльності у військовій і державній сферах, внутрішній та зовнішній політиці, але інтерес до особистості Наполеона, особливостей його діяльності з плином часу не зменшується, він має стійку тенденцію до зростання.

Проте, якщо загальні питання зовнішньої політики Франції за часів Консульства та Першої імперії досить повно висвітлені в науковій літературі, то питання про засоби та методи наполеонівської дипломатії, особливо використання Наполеоном компонентів сили, достатньою мірою не досліджені.

Перший Консул і Перший імператор Франції Наполеон Бонапарт належав до тих видатних осіб, які творили історію. Без перебільшення буде сказано, що діяльність першого французького імператора визначила перебіг європейської історії на все ХІХ ст. [2, с. 17]. Комплексний аналіз його поглядів та діяльності полягає в тому, що він проявив себе на історичній арені як визначний державний діяч, законодавець, дипломат, полководець. Він викликав захоплення у сучасників і інтерес у нащадків, його вважали і вважають великою людиною, яка завдяки власним силам, таланту і наполегливості зуміла піднятися на вершину політики і перетворити Францію на наймогутнішу державу Європи. Він наводив жах на сусідів Франції, отримав прізвисько «корсиканське чудовисько», бо він перекроїв карту Європи, «творив королів і розправлявся з ними», втягнув народи Європи у багаторічні криваві війни.

Вивчення діяльності цієї особистості приводить до висновків про спільність форм та методів втілення в життя його задумів – використання засобів сили у реалізації своїх планів. Силкові методи Наполеоном Бонапартом використовувалися в період приходу до влади, за допомогою силових методів упорядковував свою державу – Францію, з позиції сили

будував стосунки з різними громадськими організаціями та церквою, розправлявся зі своїми ворогами і опозиціонерами чи просто критиками. До сили він звертався і у своїй зовнішній політиці [4, с. 24].

Сила у поглядах Наполеона, як головний інструмент зовнішньої політики, мала глибоке коріння. Перш за все варто брати до уваги суб'єктивні чинники, що впливали на його формування як політичної особистості: це був і корсиканський досвід, де місцеві угруповання вирішували проблеми з позиції сильного, і тодішня освіта, де акцент робився на пріоритет сили в царині політики, і те, що Наполеон розпочинав свою кар'єру як військовий, і саме в бою формувалося його ставлення до політичних проблем. Можна також переконливо стверджувати, що вся дипломатична діяльність Франції часів Наполеона слугувала експансії, обґрунтовувала «законність», «легітимність» загарбань Наполеона Бонапарта як Першого консула, потім Першого імператора Франції. Таке підпорядкування визначило переважно «силовий» характер дипломатії Наполеона [3, с. 75].

Усі силові засоби дипломатії Наполеона можна умовно поділити на мілітарні та немілітарні. До перших методів слід віднести: використання військових сил, формування військової загрози або бачення такої для силового тиску на партнера по переговорах, військовий тиск на противника шляхом використання третіх країн шляхом спрямування туди військових фахівців, радників, озброєння.

Немілітарними засобами «силової дипломатії» Наполеона були політичні та дипломатичні заходи, санкції економічного характеру, вищою формою яких стала континентальна блокада Англії та здійснення фінансових диверсій, ідеологічні диверсії, шантаж, терористичні акції, провокації проти окремих державних і політичних діячів.

Отже, за роки Революції, Консульства та Першої імперії Франція воювала проти семи коаліцій європейських держав. З них шість припадало на часи правління Наполеона Бонапарта. Наполеонівські війни, які продовжували війни Французької революції, суттєво змінили політичну карту Європи. Наполеон Бонапарт намагався використовувати війни проти європейських держав як засіб тиску в першу чергу на потужних суперників Франції – Англію і Росію.

Список використаних джерел:

1. Ланфрей П. История Наполеона I / П. Ланфрей ; перевод с франц. А. Евсеевой. – Париж, 1975. – 317 с.
2. Манфред А. З. Наполен Бонапарт / Манфред А. З. – М., 1971. – 416 с.
3. Тарле Е. В. Наполеон / Е. В. Тарле. – М. : Издательство Академии наук СССР, 1957. – 470 с.
4. Тьер А. История Консульства и Империи во Франции / А. Тьер. – СПб., 1846. – Т. 1. – 462 с. – Репринт.